

КОХАН ВЕРОНІКА ПАВЛІВНА

кандидат юридичних наук, старший дослідник, виконуюча обов'язки завідувача відділу правового забезпечення національної інноваційної системи Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID 0000-0002-3129-9266

УДК 346.544.6:339.923](4-6ЄС)

DOI 10.37772/2518-1718-2023-1(41)-4

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ФОРМА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Наукова робота присвячена організаційно-правовій формі дослідницьких інфраструктур у Європейському Союзі – Європейському консорціуму дослідницьких інфраструктур. Стаття є оглядовою, її метою визначено огляд домінуючої у Європейському Союзі організаційно-правової форми функціонування дослідницьких інфраструктур, історії її запровадження, правової регламентації, особливостей діяльності.

Автором зазначається, що Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур (ERIC) є юридичною особою, створеною рішенням Європейської комісії. Він має статус юридичної особи і повну дієздатність, визнану в усіх державах-членах Європейського Союзу. Внутрішня структура Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур визначається у статуті його країнами-засновниками. Організаційно-правова форма ERIC може використовуватися для нових або існуючих, локально розташованих або розподілених дослідницьких інфраструктур. Європейському консорціуму дослідницьких інфраструктур надано статус міжнародної організації в межах правової системи Європейського Союзу, однак він не є міжнародною організацією з точки зору міжнародного права, оскільки рішення про створення ERIC приймається Європейською Комісією.

Велику увагу приділено правовій основі Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур, - Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009 про правову базу Співтовариства для Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур. Здійснено детальний аналіз цього документу. Зазначається про право, яке застосовується до Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур. Так, діяльність Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур регламентується правом ЄС, додатково – національним правом держави-члена, де згідно із статутом знаходиться його місце розташування, та статутом, внутрішніми документами ERIC. Законодавство приймаючої держави підлягає застосуванню при вирішенні питань, пов'язаних із реалізацією статутних завдань ERIC.

У статті зроблено висновок, що запровадження у праві Європейського Союзу правового інструменту Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури дозволило усунути законодавчі перешкоди, які заважали розвитку співпраці держав-членів Європейського Союзу з партнерами з інших країн у науковій сфері, запровадити загальноєвропейську юридичну основу здійснення наукової діяльності і прискорити процес розвитку дослідницьких інфраструктур, формування Єдиного дослідницького простору у Європі.

Ключові слова: дослідницька інфраструктура, Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур, Європейський Союз.

Постановка проблеми. Здійснення дослідницької діяльності, спрямованої на вирішення світових проблем, потребує злагодженої взаємодії наукової спільноти, суб'єктів господарювання та держав у формуванні і спільному використанні ресурсів. Спочатку європейські держави створювали наукові асоціації і товариства, наступним кроком у розвитку європейської науки стало виникнення організацій, якими створювалися дослідницькі інфраструктури,

що сприяло об'єднанню технологій, ресурсів, розташованих у різних країнах, забезпечення до них вільного доступу і таким чином поширенню науки без кордонів.

Спільні наукові проекти і використання в дослідницьких цілях складного і вартісного обладнання привели до того, що все більше науково-дослідницьких організацій Європейського Союзу (далі – ЄС) потребували єдиної юридичної основи для спільного

використання наявних ресурсів. Саме такою юридичною основою стало запровадження у 2009 році в праві ЄС нової юридичної особи і організаційно-правової форми створення та функціонування дослідницьких інфраструктур – Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур (ERIC).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика функціонування дослідницьких інфраструктур в ЄС у формі ERIC останнє десятиліття є актуальною у науковій літературі Європи. Зокрема, варто відмітити дослідження Maria Moskovko, Arnljotur Astvaldsson and Olof Hallonsten (2019 рік) («Who Is ERIC? The Politics and Jurisprudence of a Governance Tool for Collaborative European Research Infrastructures») [1], оглядову статтю Карло Ріцутто (2020 рік), голови загальних зборів дослідницької інфраструктури CERIC-ERIC («The ERIC Consortium a new type of EU research institution, Europhysics News») [2], а також низку праць Олафа Галлонстена, присвячених питанням розвитку і трансформації великої науки у Європі і дослідницьким інфраструктурам як її рушійним елементам [3; 4].

В Україні наукове вивчення проблематики дослідницьких інфраструктур розпочалося нещодавно, започатковане змінами до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [5] та прийняттям у 2021 році Концепції Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року [6]. Окремі питання правового регулювання та інформаційного забезпечення дослідницьких інфраструктур досліджували Головащенко О.С. [7; 8], Любич А.М., Мамаєв І.О. [9]. Вітчизняній юриспруденції бракує ґрунтовних досліджень правового статусу дослідницьких інфраструктур, що зумовлене новизною цієї тематики у праві України.

На сьогодні Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур є домінуючою організаційно-правовою формою функціонування дослідницьких інфраструктур у сучасній Європі. Іншими організаційно-правовими формами, у яких можуть існувати сучасні дослідницькі інфраструктури, є: міжнародна міжурядова організація, юридична особа національного права з транснаціональною участю на основі міжнародного договору та наднаціональна юридична особа [10].

Мета статті – здійснити огляд організаційно-правової форми дослідницьких інфраструктур, яка домінує у Європейському Союзі – Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур, історії її запровадження, правової регламентації, особливостей діяльності та його значення для науки в Європі.

Виклад основного матеріалу. Поява у праві ЄС юридичної особи – Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур – як організаційно-пра-

вової форми створення та функціонування дослідницьких інфраструктур – була зумовлена необхідністю пришвидшення і полегшення процедури погодження країнами-учасницями ЄС створення спільних науково-дослідницьких центрів, оскільки процес створення дослідницьких інфраструктур вимагав багаторазового парламентського схвалення національними парламентами країн-засновників дослідницьких інфраструктур, які до того ж були обмежені у свободі розпорядження фінансовими ресурсами. Створення дослідницьких інфраструктур затягувалося через коротку каденцію національних парламентів, після перевиборів цей процес поновлювався спочатку.

У наукових колах Європейського Союзу виникла ідея залучити всі країни-учасниці ЄС до створення дослідницьких інфраструктур, щоб отримати підтримку і фінансування досліджень Європейським Союзом. У 2002 році було створено Стратегічний форум дослідницьких інфраструктур (ESFRI) як неформальну організацію, на яку вперше на загальноєвропейському рівні було покладено завдання із розробки стратегії розвитку дослідницьких інфраструктур. Усі країни-члени та асоційовані країни ЄС з того часу впроваджують Європейську дорожню карту дослідницьких інфраструктур, яка охоплює всі наукові дисципліни. Країни обирають, які дослідницькі інфраструктури підтримувати і де їх розташовувати [2, с. 25].

Наступним кроком розвитку дослідницьких інфраструктур в Європі стало ухвалення за пропозицією Стратегічного форуму дослідницьких інфраструктур у 2009 році Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009 про правову базу Співтовариства для Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур [11]. Значення цього регламенту полягає в тому, що він, як частина законодавства ЄС і національного права його країн-членів, передбачив спрощену процедуру утворення дослідницької інфраструктури у формі ERIC, яка відтепер не вимагає проведення тривалого переговорного процесу і укладення кожного разу нового міжнародного договору. Для полегшення процесу створення дослідницької інфраструктури розроблено типовий статут ERIC та Практичні вказівки для здобувачів статусу ERIC [Цит. за 10, с. 340].

Можна стверджувати, що Регламент Ради (ЄС) № 723/2009 надав новий правовий інструмент для створення та функціонування великих європейських дослідницьких інфраструктур, які можуть засновуватися як державами-членами ЄС так і асоційованими державами [10, с. 340].

Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур є юридичною особою, створеною рішенням Європейської комісії. Він має статус юридичної особи і повну дієздатність, визнану в усіх державах-чле-

нах ЄС. Внутрішня структура Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур визначається у статуті його країнами-засновниками. Організаційно-правова форма ERIC може використовуватися для нових або існуючих, локально розташованих або розподілених дослідницьких інфраструктур. Цікаво, що Європейському консорціуму дослідницьких інфраструктур надано статус міжнародної організації в межах правової системи ЄС, однак він не є міжнародною організацією з точки зору міжнародного права, оскільки рішення про створення ERIC приймається Європейською Комісією.

Діяльність Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур регламентується правом ЄС, додатково – національним правом держави-члена, де згідно із статутом знаходиться його місце розташування, та статутом. Законодавство приймаючої держави підлягає застосуванню при вирішенні питань, пов'язаних із реалізацією статутних завдань ERIC [11].

Учасниками Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури можуть бути держави-члени ЄС, асоційовані держави (такою є Україна), інші держави та міжнародні міжурядові організації. При цьому відповідно до частини 1 ст. 9 Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009 мінімум три держави-учасниці ERIC мають бути державами-членами ЄС та асоційованими державами і щонайменше одна з цих держав – державою-членом ЄС [11]. Інші держави-члени можуть приєднатися до Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури у будь-який час на справедливих і розумних умовах, визначених у Статуті, і як спостерігачі без права голосу на умовах, визначених у Статуті (ч. 2 ст. 9 Регламенту). Однак, Регламентом Ради (ЄС) № 723/2009 визначене застереження, що держави-члени ЄС та асоційовані країни повинні спільно мати більшість прав голосу в зборах членів, які є органом прийняття рішень ERIC, де представлені всі його члени (ч. 3 ст. 9) [11]. Детальніше правила розподілу прав голосу мають бути визначені у статуті, наприклад, правило, що кожен член консорціуму має один голос або право голосу визначається пропорційно до відповідних внесків членів ERIC або на основі іншого механізму, який члени консорціуму вважають справедливим.

Як зазначається у літературі, заснування Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури – простіший процес, ніж заснування міжнародної організації. Для цього щонайменше три держави-члени ЄС та асоційовані країни повинні звернутися до Європейської Комісії з відповідним проханням, надавши одночасно проект статуту і технічний науковий документ, в якому визначені обсяг завдань ERIC та його структура. Комісія здійснює первинну оцінку наданих документів, за потреби вносяться

відповідні зміни. Після цього установчі документи подаються Комісії для перевірки, а після схвалення Комісією статут створеного ERIC публікується в Офіційному віснику Європейського Союзу і одразу стає чинним для усіх держав-членів ЄС [2, с. 27].

Згідно із Регламентом Ради (ЄС) № 723/2009 основною метою Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури є створення та забезпечення функціонування дослідницької інфраструктури на негосподарській основі, однак ERIC може здійснювати окремі види економічної діяльності за умови, що вони тісно пов'язані з його основною метою і не загрожують її реалізації [11]. При цьому господарська діяльність ERIC повинна мати другорядний характер і обслуговувати здійснення головного призначення ERIC – забезпечення функціонування дослідницької інфраструктури.

Європейський консорціум дослідницької інфраструктури повинен мати чітку місію та нести відповідальність за функціонування інфраструктури, що означає, зокрема, необхідність [12, с. 14-15]:

- визначення загальної стратегії ERIC;
- забезпечення та підтримки ефективного доступу до інфраструктури;
- визначення загальних стандартів;
- забезпечення (підтримки) навчання дослідників та сприяння їх мобільності;
- підтримки діяльності з трансферу технологій.

Положення статутів та угод між Європейським консорціумом дослідницької інфраструктури та юридичними особами, які здійснюють управління національними об'єктами і ресурсами, повинні чітко розрізняти види діяльності та ресурсів, що належать до відповідальності ERIC та ті, що належать до відповідальності національних юридичних осіб [12, с.15].

Що стосується органів управління Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур, статтею 12 Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009 передбачено два керуючих органи: збори членів ERIC і директор або рада директорів, який є виконавчим органом та законним представником ERIC і призначається зборами членів ERIC [11]. Збори членів – орган, уповноважений приймати рішення. Зокрема, збори членів затверджують річний бюджет, річний план роботи та правила впровадження, які доповнюють статут консорціуму. Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур може створювати додаткові консультативні органи – наукові, технічні ради, адміністративні, фінансові комітети.

Регламентом Ради (ЄС) № 723/2009 (ст. 10) встановлені вимоги до статуту Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур, які питання мають бути ним визначені. Так, крім визначення назви консорціуму, його місця знаходження, складу держав-членів з правом голосу і держав-спостерігачів

без права голосу, процедури приєднання до консорціуму, зміни у членстві та припинення консорціуму, завдань та видів діяльності ERIC, статут повинен містити основні принципи, що охоплюють серію політик: політика доступу користувачів; політика наукової оцінки; політика поширення; політика щодо прав інтелектуальної власності; політика зайнятості, що охоплює рівні можливості; закупівельна політика; політика даних. У статуті ERIC також мають бути передбачені: права та зобов'язання його членів, зокрема, зобов'язання щодо внесків до бюджету консорціуму, права голосу; органи управління консорціуму, їх повноваження та відповідальність, прядок прийняття ними рішень, зокрема порядок внесення поправок до статуту; відповідальність Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури; визначення робочої мови консорціуму; правила впровадження статуту [11]. Статут містить основні положення, які можуть бути доповнені детальними положеннями у правилах впровадження або інших внутрішніх документах, прийнятих ERIC.

Регламентом Ради (ЄС) № 723/2009 (ст. 13) передбачені основні принципи бюджетної політики, бухгалтерського обліку і аудиту в ERIC [11]:

усі статті доходів і видатків повинні бути включені до кошторисів, що складаються на кожен фінансовий рік, і мають бути відображені в бюджеті;

принцип збалансованості доходів і витрат, відображених в бюджеті;

принцип раціонального фінансового управління при використанні коштів;

принцип прозорості формування і виконання бюджету та подання звітності

Статут може передбачати внесення внесків членами Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури у грошовій або натуральній формі. Внески в натуральній формі можуть надаватися центральній установі або, у випадку розподіленої інфраструктури, національному центру. У статуті має бути встановлена процедура, за якою збори членів приймають рішення про внески в натуральній формі та включають їх до бюджету ERIC. Вони також повинні визначати процедуру оцінки вартості внесків у натуральній формі [12, с. 17].

Держави-члени консорціуму мають обмежену фінансову відповідальність – несуть відповідальність за зобов'язаннями Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури лише в межах своїх внесків до консорціуму. Це включає фінансові внески та внески в натуральній формі які сплачені, надані або обіцяні в юридично обов'язковому порядку (ч.1 ст. 14

Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009). Однак, Регламент Ради (ЄС) № 723/2009 передбачає можливість встановити для члена консорціуму за його згодою фінансову відповідальність, що перевищує його внесок, або необмежену відповідальність (ч. 2 ст. 14). Якщо фінансова відповідальність його членів є обмеженою, ERIC повинен здійснити відповідне страхування для покриття ризиків діяльності, що перебуває під його відповідальністю (ч. 3 ст.14). Європейський Союз не несе відповідальності за будь-які фінансові зобов'язання Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури (ч. 4 ст. 14) [11].

Які і у будь-якої юридичної особи, діяльність Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури може бути припинена. Підставами припинення ERIC можуть бути: скасування Європейською Комісією рішення про створення ERIC; закінчення строку, на який було створено консорціум; прийняття зборами членів ERIC рішення про припинення його діяльності [12, с. 18-19].

У статті 16 Регламенту Ради (ЄС) № 723/2009 визначені вимоги до процедури припинення діяльності консорціуму за рішенням зборів його членів. Збори членів повинні протягом 10 днів після прийняття рішення про ліквідацію ERIC повідомити про це Комісію, а також повідомити Комісію протягом 10 днів після завершення процедури ліквідації. ERIC офіційно припиняє своє існування в день публікації в Офіційному віснику Європейського Союзу повідомлення про завершення процедури ліквідації [11].

Висновки. Запровадження у праві ЄС правового інструменту Європейського консорціуму дослідницької інфраструктури дозволило Європейському Союзу усунути законодавчі перешкоди, які заважали розвитку співпраці держав-членів ЄС з партнерами з інших країн у науковій сфері, запровадити загальноєвропейську юридичну основу здійснення наукової діяльності, прискорити процес розвитку дослідницьких інфраструктур, формування Єдиного дослідницького простору у Європі.

Незважаючи на те, що з часу запровадження правової регламентації функціонування дослідницьких інфраструктур у формі ERIC минуло більше десяти років, вона ще перебуває на стадії становлення і у процесі її застосування виникають питання. Однак стрімке створення дослідницьких інфраструктур у формі ERIC свідчить про те, що організаційно-правова форма Європейського консорціуму дослідницьких інфраструктур довела свою ефективність для розвитку дослідницьких інфраструктур в Європі та становлення Європейського дослідницького простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Moskovko M., Astvaldsson A., Hallonsten O. Who Is ERIC? The Politics and Jurisprudence of a Governance Tool for Collaborative European Research Infrastructures. *Journal of Contemporary European Research*. 2019. №15(3). pp. 249–268. <https://doi.org/10.30950/jcer.v15i3.1028>.

2. Rizzuto C. The ERIC Consortium a new type of EU research institution. *Europhysics News*. 2020. Vol. 51, No. 3. pp. 25–27. <https://doi.org/10.1051/epn/2020305>.
3. Hallonsten O. Research Infrastructures in Europe: The Hype and the Field. *European Review*. 2020. №28(4). pp. 617–635. doi:10.1017/S1062798720000095.
4. Hallonsten O. The Politics of European Collaboration in Big Science. In M Mayer, M Carpes and R Knoblich (Eds.). *The Global Politics of Science and Technology*. 2014. Vol. 2. Berlin: Springer, pp. 31–47.
5. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#top>.
6. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур в Україні на період до 2026 року: Розпорядження КМУ від 14.04.2021 р. № 322-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80#Text>.
7. Головащенко О. С. Правова основа розбудови системи дослідницьких інфраструктур в Україні. *Право та інновації*. 2022. № 3 (39). С. 30–34.
8. Головащенко О.С. Розробка Дорожньої карти дослідницьких інфраструктур: досвід Швейцарії. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 18–22.
9. Любич А. М., Мамаєв І. О. Актуальні питання інформаційного забезпечення дослідницьких інфраструктур. *Право та інновації*. 2022. № 2 (38). С. 35–41.
10. Кохан В. П. Організаційно-правові форми дослідницьких інфраструктур: світовий та європейський досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №1. С. 339–342. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/8> [in Ukrainian].
11. Council Regulation (EC) No 723/2009 of 25 June 2009 on the Community legal framework for a European Research Infrastructure Consortium (ERIC). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2009.206.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2009%3A206%3ATOC.
12. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, ERIC practical guidelines: legal framework for a European Research Infrastructure Consortium, Publications Office, 2015. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/72348>.

REFERENCES

1. Moskovko, M., Astvaldsson, A. & Hallonsten, O. (2019). Who Is ERIC? The Politics and Jurisprudence of a Governance Tool for Collaborative European Research Infrastructures. *Journal of Contemporary European Research* 15(3), 249–268. <https://doi.org/10.30950/jcer.v15i3.1028>.
2. Rizzuto, C. (2020). The ERIC Consortium a new type of EU research institution. *Europhysics News*, Vol. 51, No. 3, 25–27. <https://doi.org/10.1051/epn/2020305>.
3. Hallonsten, O. (2020). Research Infrastructures in Europe: The Hype and the Field. *European Review*, 28(4), 617–635. doi:10.1017/S1062798720000095.
4. Hallonsten, O. (2014). The Politics of European Collaboration in Big Science. In M Mayer, M Carpes and R Knoblich (Eds.). *The Global Politics of Science and Technology*, 2. Berlin: Springer: 31–47.
5. Law of Ukraine on Scientific and Scientific-Technical Activities, No. 848-VIII (2015, November 26). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#top> [in Ukrainian].
6. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the Approval of the Concept of the State Target Program for the Development of Research Infrastructures in Ukraine for the Period Until 2026, No. 322-p (2021, April 14). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
7. Holovashchenko, O. S. (2022). The Legal Basis for Building a System of Research Infrastructures in Ukraine. *Law and Innovations*, 3(39), 30–34 [in Ukrainian].
8. Holovashchenko, O. S. (2022). Development of a Road Map of Research Infrastructures: Switzerland's Experience. *Law and Innovations*, 4(40), 18–22 [in Ukrainian].
9. Liubchych, A. M. & Mamaiev, I. O. (2022). Topical Issues of Information Support of Research Infrastructures. *Law and Innovations*, 2 (38), 35–41 [in Ukrainian].
10. Kokhan, V. P. (2022). Organizational and Legal Forms of Research Infrastructures: World and European Experience. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 1, 339–342. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/8> [in Ukrainian].
11. Council Regulation (EC) No 723/2009 of 25 June 2009 on the Community legal framework for a European Research Infrastructure Consortium (ERIC). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2009.206.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2009%3A206%3ATOC.

12. European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, ERIC Practical Guidelines: Legal Framework for a European Research Infrastructure Consortium, Publications Office, 2015. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/72348>.

KOKHAN VERONIKA

PhD in Law, Senior Researcher, acting Head of the scientific Department of legal support for the functioning of the national innovation system of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

EUROPEAN RESEARCH INFRASTRUCTURE CONSORTIUM: THE ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORM OF RESEARCH INFRASTRUCTURES IN THE EUROPEAN UNION

Problems setting. The scientific work is devoted to the legal form of research infrastructures in the European Union - the European Research Infrastructure Consortium. The ERIC Regulation facilitates the quicker establishment of European Research Infrastructures by saving time in avoiding the repetition of negotiations, project by project, to analyse and discuss the best legal form for such international research organisations, with related advantages and disadvantages and the time saved in avoiding discussions in each national parliament related to the approval of a needed international agreement in case the ERIC Regulation would not have existed.

Analysis of recent researches and publications. The issue of the functioning of research infrastructures in the EU in the form of ERIC has been relevant in European scientific literature for the last decade. In particular, it is worth noting studies by Maria Moskovko, Arnljotur Astvaldsson and Olof Hallonsten, Carlo Rizzutto. In Ukraine, some issues of legal regulation and information support of research infrastructures were studied by Golovashchenko O.S., Lyubchych A.M., Mamayev I.O. There are no thorough studies of the legal status of research infrastructures in the national jurisprudence, which is due to the novelty of this topic in the law of Ukraine.

Target of the research is to provide an overview of the dominant legal form of functioning of research infrastructures in the European Union, the history of its implementation, legal regulation, features of activity.

Article's main body. The European Research Infrastructure Consortium is a legal entity established by a decision of the European Commission. It has legal personality and full legal capacity recognized in all EU Member States. The internal structure of the European Research Infrastructures Consortium is defined in the statute by its founding countries. The ERIC legal framework can be used for new or existing research infrastructures, locally located or distributed research infrastructures. The European Research Infrastructures Consortium has been granted the status of an international organization within the EU legal system, but it is not an international organization according to the international law, as the decision to establish ERIC is taken by the European Commission.

Much attention is paid to the EU legal framework that allowed the introduction of the European Research Infrastructure Consortium – Council Regulation (EC) No 723/2009 on the Community legal framework for the European Research Infrastructures Consortium. The article specifies the law that applies to the European Research Infrastructures Consortium. The activities of the European Research Infrastructures Consortium are governed by EU law, additionally by the national law of the Member State where it's located, and the statute, internal documents of ERIC. The legislation of the host state is to be applied in resolving issues related to the implementation of the statutory tasks of ERIC.

Conclusions and prospects for development. The implementation of the legal framework of the European Research Infrastructure Consortium has resulted in removing legislative obstacles that hindered the development of cooperation of EU Member States with partners from other countries in the field of science. It has also led to the establishment a common European legal framework for scientific activities and thus has resulted in the development of the European Research Area.

Despite the fact that more than ten years have passed since the implementation of the legal regulation of the functioning of research infrastructures in the form of ERIC, it is still in its infancy and questions arise in the process of its application. However, the rapid establishment of research infrastructures in the form of ERIC shows that it is effective for the development of research infrastructures in Europe and the establishment of the European Research Area.

Key words: research infrastructure, European Research Infrastructure Consortium, European Union.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Кохан В. П. Європейський консорціум дослідницьких інфраструктур: організаційно-правова форма дослідницьких інфраструктур в Європейському Союзі. *Право та інновації*. 2023. № 1 (41). С. 28–33.